

ПРОРОКЪТ

Джубран Халил Джубран

Превод Спас Николов

За автора

Световноизвестният ливански писател Джубран Халил Джубран е роден през 1883 година в Бшара, селце в Ливанските планини. През 1895 г. Семейството му, изповядващо християнството, емигрира в САЩ. От 1898 до 1901 г. Джубран учи в йезуитски колеж в Бейрут, а сетне 18-годишен се завръща в Бостън, за да погребее в разстояние на няколко месеца сестра си, брат си и майка си. Тъкмо тогава и кълновете на дарбите му си пробиват път през болката към светлината. И през 1903 г. той започва да публикува миниатюри в периодичния печат, а през 1904 г. урежда първата изложба на свои рисунки и на нея среща американката Мери Хескъл, която става негова приятелка и покровителка в нелекия му път на творец.

За литературен дебют на Джубран се приема есето „Музиката“.

От юни 1908 до октомври 1910 г. Джубран е в Париж благодарение на Мери Хескъл, за да изучава живопис. Сетне се завръща в САЩ, където през 1912 г. публикува повестта „Пречупени криле“. Изпитал влиянието на Уилям Блейк и Ницше, Джубран все по-ясно оформя чертите на една, нова и по съдържание, и по дух литература, синтез между философия и поезия.

Насърчаван от Мери Хескъл, създава и първите си оригинални творби на английски език. Англоезичните сборници „Лудият“ (1918) и „Предтечата“ (1920) осъществяват приобщаването му към американската литература.

1923 е годината, когато Джубран Халил Джубран разтърсва и Запада, и Изтока – годината, когато излиза есето му „Пророкът“. Създавано според някои свидетелства в продължение на 11 години, това произведение изгражда всеобхватна житейска философия с всички средства, с които разполага един творец, чието верую са любовта и красотата.

През същата 1923 г. Джубран издава и сборника „Удивителното и чудесното“, в които са последните му творби на арабски език. Следват книгите му на английски „Пясък и пяна“ (1926), „Странникът“ (1932, т.е. вече една година след смъртта на Джубран) и „Градината на Пророка“ (1933). Краят на дните му е на 10 април 1931 в болницата „Сент Винсент“ в Ню Йорк.

Мая Ценова

За книгата

Ако потърсим ключа към многопластовите отношения между Джубран и „Пророкът“, той може да бъде доловен отчетливо и назван недвусмислено: любовта.

В своите 29 части „Пророкът“ предлага цялостна миросгледна система за човешките взаимоотношения във всичките им сфери и първата разгледана тема е „За любовта“. Сам Джубран разказва с тон на изповед: „Изразходвах 37 години от живота си, за да създам тази книга. Тя е била в мен винаги. Но не можех да я прищпорвам. Не беше по силите ми да я напиша по-рано. Цялото ми същество е в „Пророкът“ и всичко, което съм направил преди „Пророкът“, не е било нищо повече от чиракуване.“ На упреците, че „Пророкът“ е инспириран от Ницше и неговия „Заратустра“, Джубран отвръща: „Как мразя този човек! Той ми е взел думите от устата. Обрал е плодовете от дървото, към което бях тръгнал аз. Но ако той е изпреварил епохата си с 300 години, аз ще засадя дърво, чиито плодове ще бера след 600.“

И това първо самостоятелно издание на български език на „Пророкът“, преведен вече на повече от 30 езика, е поредното му завръщане с плодовете на неговото дърво. Защото и пророците – както и блудните синове – неизменно се завръщат. Важното е да има кой да ги посрещне...

В дневниците си Мери Хескъл е записала следната бележка на Джубран: „Аз съм заложил в „Пророкът“ някои висши идеали и искам да ги изживея. Важното за мен сега е не да ги напиша. Просто да ги напиша ми изглежда лъжа. Аз не мога да ги възприема другояче, освен като ги изживея.“ Т.е. връзката между автора и произведението не е еднопосочна: героят не просто отразява, той доизгражда своя автор.

„Пророкът“ излиза през 1923 г., но Джубран се интересува не толкова от продажения за няколко месеца милионен тираж и преводите в чужбина, колкото от развитието на героя. И сигурно има нещо символично в това, че две години след смъртта на автора, излиза продължението „Градината на Пророка“. Но нали истинските пророци са неподвластни на смъртта: тяхната смърт е само брънка във веригата от прераждания, чрез която се осъществява симбиозата между материя и дух по пътя на завръщането към изначалния Дух-Творец, който не принадлежи на никое вероизповедание, а комуто принадлежим всички ние .

Мая Ценова

КОРАБЪТ ПРИСТИГА

АЛ-МУСТАФА, избраният, възлюбеният, зората на своя ден, бе чакал дванадесет години в град Орфалез кораба, отреден да го отведе на острова на отците му.

И в дванадесетата година, в седмия ден на Йелул¹, месеца на жътвата, той възкачи хълма извън градските стени и се взря в морската шир. И ето, корабът се зададе в маранята.

Тогава дверите на сърцето му се разтвориха и радостта му се зарея над морето. И той затвори очи и се помоли в безмълвието на душата си.

Но като слезе от хълма, налегна го мъка и той си рече:

"Нима мога да си тръгна в мир и без тъга? Не ще напусна този град без рана във сърцето.

Дълги дни на болка съм прекарал зад стените му и дълги нощи на самота. А кой напуска своите болки и уединение, без да изпита горест?

Твърде много духовни тежнения съм посял из тия улици и твърде много рожби на копнежите ми се скитат голи между тези хълми - как мога да се отделия без болка и покруса?

Не дреха ще захвърля в този ден, а жива кожа, отдрана със собствените ми ръце.

Не мисъл ще оставя зад гърба си, а своето сърце, смирено с глад и жажда, изпълнено с благодат.

Ала не мога да се бавя тук.

Морската шир, която събира всички живи твари, зове и мен - и корабът ме чака.

Ако остана, дори часовете на нощта да са огън, аз ще замръзна, ще се вледеня, ще се скова.

Бих взел със себе си всичко тукашно. Но как?

Гласът не отнася със себе си езика и устните, които са го окрилили. Самичък търси той ефира.

Самичък, без гнездото си, литва и орелът към слънцето..."

И като стигна подножието на хълма, извърна се пак към морето и видя как корабът му навлиза в пристана и как на носа са се събрали всички моряци, чада на родната земя...

И душата му изплака към тях:

- О, синове на древната ни майка, ездачи на вълните, как често съм съзирал платната ви насъне! А идете сега да ме изтръгнете от най-дълбокия ми блян.

Готов съм за път и нетърпението ми, опънало платна, очаква вятъра.

Само още веднъж ще си поема дъх в този смълчан въздух, само един любещ поглед ще хвърля назад и после ще застана посред вас, мореплавател сред мореплаватели.

И ти, шир морска, спяща майко,
коя едничка си покой на ручей и река,
още един път само ще излъкатуши ручеят,
още един път само ще бълбукане в долината,

---

¹ йелул - септември

и аз ще се влея в теб, безбрежна капчица в безбрежния океан.

И като си тръгна, той отдалеч видя мъже и жени, оставили нивята и лозята си, забързани към градските порти.

И чу как гласовете им го зоват по име, от нива на нива, за да известят, че корабът му е дошъл.

И си рече:

- Ще бъде ли тоя ден на раздяла и ден на завръщане?

Ще кажат ли, че моят залез е бил моя зора?

И какво ще дам на оногова, който е оставил плуга си в браздата, или на оногова, който е престанал да върти винарската преса?

Ще стане ли сърцето ми дръвче, отрупано с плод, да мога да откъсна и да им дам?

И ще избликне ли в мен желанието като водоскок, та да напълня чашите им?

Ще бъда ли арфа, та да ме докосне ръката на Всемогъщия, или флейта, та дъхът му да премине през мен?

Търсач на безмълвия съм аз, но какво ли съкровище съм намерил в безмълвията, та с уверен дух да го раздам?

Ако това е денят на жътвата ми, то в какви нивя съм сял семето, през кои незапомнени сеитби?

Ако това наистина е часът, в който издигам фенера си, не моят пламък ще възпламне в него.

Тъмен и празен фенер ще издигна,

ала Пазителят на нощта ще му налее масло и ще го запали.

Тия неща издума, но много в неговата гръд остана неизказано, че сам не би могъл да изрече дълбоката си тайна.

Когато влезе той в града, народът наизлезе да го посрещне - и всички викнаха в един глас.

И градските старей се изправиха и рекоха:

- Не си отивай още изсред нас.

Ти само едно пладне беше прилив наш в тъмата, ала чрез младостта ти вече блянове бленуваме.

Ти вече не си странник между нас, ни гост, а свиден наш възлюбен син

Не обричай очите ни на глад за твоя лик.

А жреците и жриците му рекоха:

- Недей оставя морските вълни да ни разделят и годините, които прекара сред нас, да се превърнат в спомен.

Ти броди между нас подобно дух и сянката ти бе светлик върху лицата ни.

Обикнахме те много. Ала безмълвна беше любовта ни, забулена бе в було многокато.

Но тя сега вопие къмто теб и се откри.

Отвека е било, че любовта не знае своята глъб, додето не настъпи час на разлъка.

И други надойдоха и го молеха, но той не отговори нито дума. Бе свел глава безмълвно, ала тия около него видяха сълзите да капят на гърдите му.

И той, и людете отидоха тогава на градския площад, пред храма.

И от светилището излезе жена на име ал-Митра, пророчицата.

И той я погледна с нежна обич, тъй като тя първа го бе потърсила и бе повярвала в него когато не бе прекарал и ден в града им.

А тя му въздаде поздрав с думите;

- Пророче Божи, броднико в извечното, очите си изгледа за тоз кораб.

И ето, корабът дойде и трябва да отплаваш.

Дълбоко е копнението ти по земята на твоите спомени, по обителта на висшите ти пориви; не ще те обвърже нашата любов, ни нуждите ни ще те задържат.

Но за едно те молим на раздяла - да ни говориш и да ни дариш с твоята истина.

А ние ще я завещаем на чадата си, те ще я предадат на своите чада - така тя няма да загине.

В своята самота ти бдеше над душите ни, а в бдението си чуваше от нас и вопли, и смехове насъне.

Открий ни прочее какви сме, кажи ни всичко, разбули тайната на битието от раждането до смъртта.

А той в отговор им рече:

- Люде орфалезки, за какво да ви говоря, ако не за онова, което вълнува душите ви сега?

За любовта

И РЕЧЕ МУ АЛ-МИТРА :

- Кажи ни за Любовта .

А той повдигна глава, огледа множеството и велика тишина настана. Тогава със силен глас им заговори:

- Когато Любовта ви позове, последвайте я, макар пътеките и да са стръмни и сурови.

И когато крилете и се разперят върху вас, отдайте и се, макар и мечът скрит в перата и да ви ранява.

И когато тя ви проговори, повярвайте и, макар гласът и да руши мечтите ви, тъй както севернякът градините ви попарва.

Защото любовта както е корона, тъй е и тежък кръст.

Както е ластарът на лозницата, така е и резитба.

Както се издига до върхарите ви и гали нежните ви клонки, затрептели в слънчевия сая,

така се спуска и до корените ви и зле разтърсва ги,
макар и впити в почвата.
Тя като житни снопове ви сбира и стисва до гърдата си.
На хармана си после ви вършее, да се оголи зърното у вас.
Отвява ви от сламки и от плява.
Премила ви до бяла същина.
Омесва ви до податлива мекост.
И ви предава на святия си огън,
за свети хлябове на Божието свято пиршество.

Всичко това ще ви стори любовта, за да познаете тайните на сърцето си и в познанието си да станете частица от сърцевината на Живота.

Но ако в своята боязън търсите само мира на любовта и нейната наслада,

тогава по-добре ще за вас да покриете голотата си и да слезнете от хармана на любовта

в свят, който не познава сезони и в който ще се смеете, но не от сърце, и ще ридаете, но не от дън душа.

Любовта не ви дава нищо освен себе си и не черпи от никого освен от себе си.

Любовта не обсебва, но и не иска да я обсебят.

Защото на любовта и стига любовта.

Любовта няма друго желание, освен да се изпълни.

Но ако вие любите и храните желания, нека бъдат тези:

да се стопите и да се леете като поток, запял звънката си песен на нощта;

да познаете болката на твърде много нежност;

да бъдете ранени от собственото си разбиране за любовта;

и да кървите драговолно, с радост;

да се будите в зори с крилато сърце и да възхвалявате дарения ви нов ден любов;

да почивате по пладне в размишления за любовната нега;

вечер да се връщате у дома си, пълни с благодарност;

и да си лягате с молитва за любимото ви същество и с благодарствен химн на устните си.

За брака

ТОГАВА АЛ-МИТРА проговори пак и рече :

- Учителю, кажи ни за Бракa.

И той отвърна с думите:

- Съчетани сте родени и съчетани ще бъдете навеки.

Съчетани ще бъдете и когато белите крила на смъртта разпилеят дните ви .

Да, съчетани ще бъдете дори в безмълвната Божия памет.

Ала прегръдката ви нека охлабее - да можете да дишате.

И нека ветрите небесни волно духат между двама ви.

Бъдете влюбени, но не с любов окови -

а развълнувано море помежду двата бряга на душите ви.

Пълнете си един на друг бокала, ала не пийте от един бокал;

Давайте един на друг от хляба си, но всеки да си знае своя къшей.

Пейте, танцувайте и се радвайте, ала бъдете всеки себе си самият,

тъй както струните на лютнята са поотделно, макар и да трептят в един напев.

Бъдете предани, но не отдавайте сърцата си един на друг,

защото само ръката на Живота може да ги съхрани.

Живейте в близост, ала не и в преголяма близост,

защото и колоните на храма се издигат поотделно

и нито кипарис вирее в сянката на дъб, ни дъб пониква в сянка на кипарис.

За децата

А една жена с детенце на ръце продума:

- Кажете ни нещо за Децата .

А той и рече:

- Вашите чада не са ваши чада.

Те са синове и дъщери на копнежа на живота за живот.

Идват чрез вас, но не са из вас.

И макар да живеят с вас, не ви принадлежат.

Можете да им отдадете любовта си, но не и мислите си, защото те имат свои мисли.

Можете да дадете подслон на телата им, но не и на душите им,

защото душите им обитават къщата на бъдното, в която не можете да влезете дори насън.

Можете да се стремите към тях, но не се мъчете да ги направите като себе си,

защото животът не се връща назад, нито помни вчера.

Вие сте лъковете, които изстрелват чадата ви като живи стрели.

Стрелецът вижда целта си върху пътеката на безкрая и ви огъва с мощ, така че вихрените му Стрели да отлетят надалеч.

Нека огъването ви в ръката на Стрелеца е за радост;
защото както Той обича литналата стрела,
Тъй му е драг и якият лък в десницата Му.

За благоденянията

А ЕДИН БОГАТАШ помоли:

- Кажи ни слово за Благоденянията.

И той отвърна:

- Когато давате от имането си, малко давате.

Но когато давате от себе си, давате истински.

Защото какво е имането ви освен неща, които пазите и вардите от страх, че утре може би ще са ви нужни ?

О, утре! Какво ще донесе това утре на прекалено предвидливото куче, което заравя кокала в неизбродните пясъци, а после припва подир кервана на поклонниците, поели към Светия град?

И какво е страхът от недоимък, ако не същински недоимък?

Когато кладенецът ти е пълен, страхът от жажда не е ли най-неутолимата жажда ?

Има такива, които дават малко от многото си - но те дават, за да се прославят като милостиви и щедри - и от тези нечисти помисли благоденянието им бива осквернено.

А има и такива, които имат малко, но всичкото го дават.

Те вярват в живота и в неговата щедрост и тяхното ковчеже никога не се остава празно.

Има и такива, които дават с радост - и тази радост е тяхната награда.

Има и такива, които дават с болка - и тази болка е тяхното кръщение.

А има и такива, които дават и нито чувстват болка, нито търсят радост, нито пък дават с мисъл, че правят благоденяние;

те дават така, както отвъд, в долината, миртата изпълва въздуха с уханье.

Чрез ръцете на такива Бог говори и през техните очи се усмихва на земята.

Добре е да даваш, ако те помолят, но дважд по-добре е да даваш сам, разбрал нуждата на ближния.

За щедрия търсенето на някой, комуто да даде, е радост по-голяма от самото благоденяние.

Нима има нещо, което можеш да задържиш ?

Всичко, което имаш, един ден ще оставиш;

затова давай днес, та времето на благоденянието да е твое, не на наследниците ти.

Често казвате :

- Бих дал, но на когото заслужава.

Овощките в градината ти не го казват, нито стадата на пасбището ти.

Те дават, за да живеят - да пазят своето, то значи да загинат.

Достойният да получава дните си и нощите си не е ли достоен да получи и от теб?

И онзи, който заслужава да пие от океана на живота, не заслужава ли да пълни чашата си и от твоето поточе?

И каква по-голяма заслуга има от достойнството, вярата и смелостта - дори милостта! - на този, който получава?

А кой си ти, та хората да раздират гърдите си, та да можеш ти да видиш достойнството им голо и гордостта им несмутена?

Първо гледай ти да си достоен да дадеш, да си ръка на милосърдието.

Защото животът дава на живота - и ти, който се мислиш за благодетел, си само свидетел на благодеянието.

А вие, които получавате - а всички получаваме - не си слагайте на сърце товара на голяма благодарност, за да не стане тя хомот и вам, и на тогова, който ви е дал.

По-добре се понесете заедно с него на крилата на благодеянието му;

защото, ако много мислите за дълговете си, значи се съмнявате в щедростта на благодетеля, комуто щедрата земя е майка, а Бог - баща.

За яденето и пиенето

А ЕДИН СТАР ХАНДЖИЯ СЕ ОБАДИ :

- Кажи ни за Яденето и Пиенето.

А той отвърна с думите:

- Желал бих щото да живеете от дъха на земята и както разлистения злак да се храните със светлина.

Но след като трябва да убивате, за да ядете, и да крадете от кърмата на новороденото, за да си утолите жаждата, правете го благолепно.

Нека трапезата ви е олтар, на който чистото и невинното от полето и леса се принася в жертва на онова, което е още по-чисто и още по-невинно във вас.

Когато колите добичето, казвайте в сърцето си :

"От силата, която те убива, и аз бивам убит; и аз като тебе ще бъда изяден.

Защото законът, който те предава в ръката ми, ще предаде и мен в друга, още по-мощна десница.

Твоята кръв и моята кръв са мъзгата, която храни небесното дърво."

И когато захапвате ябълката, казвайте в сърцето си :
"Твоите семки ще живеят в моето тяло
и пъпките на твоето утре ще цъфтят в моето сърце,
уханието ти ще ми е дъх,
и заедно ще възликуваме във времената."

А наесен, когато сте на гроздобер в лозята и пълните винарския си
лин, казвайте в сърцето си :

"И аз съм лозе, и моят плод ще бъде събран в лина
и като младо вино ще ме наляят във вечни съдове."

А зиме, като точите от виното, в сърцето ви да има за всяка чаша и
песен;

и нека песента ви пази спомена за есенния гроздобер, за лозето и
пълния ви лин.

За труда

ТОГАВА ЕДИН ОРАЧ помоли :

- Кажи ни за Труда.

А той в отговор им рече:

- Трудете се, за да сте в крак със земята и с нейната душа.

Защото за годишните времена безделникът е чужденец, който напуска
шествието на живота, потеглило величествено, с гордо смирение, към
вечността.

Когато се трудиш, ти си флейта, през сърцето на която шепотът на
часовете се превръща в музика.

Кой от вас би бил глухоняма тръстика, когато всички гласове се сливат
в хор?

Чували сте да се казва, че работата е проклетие и всеки труд -
злощастен.

Но аз ви казвам, че като работите, правите най-далечния блян по-
земен, обречен вам, когато той едва е бил роден,

и че като се трудите, вие наистина почитате живота,

а да почитате живота чрез труда, е да си узнал най-съкровената му
тайна.

Но ако в теготата си помислите, че раждането е нещастие, а
поддържането на плътта - проклетие, написано върху челата ви, то аз ви
казвам: само с пот на чело ще измиете написаното.

Чували сте да се казва, че животът е тъма - и в своето изнурено униние повтаряте казаното от изнурените.

Но аз ви казвам, че животът е тъма, освен когато има порив,
а всеки порив е сляп, освен когато има знание,
а всяко знание е суета, освен когато има труд,
а всеки труд е напразен, освен когато има любов -
защото когато се трудите с любов, обвързвате себе си със себе си, и
един с другото, и с Бога.

А какво е да се трудиш с любов?

То е да тъчеш платното с нишки, изтръгнати от сърцето, сякаш сама любимата ти ще се облече с това платно.

То е да зидаш къщата с обич, сякаш сама любимата ти ще влезе да живее в нея.

То е да сееш семето с нежност и да жънеш класовете с радост, сякаш сама любимата ти ще яде плода на твоя труд.

То е да вдъхваш на всичко, което вършиш, малко от своя дух
и да помниш, че блажените покойници стоят наоколо и бдят.

Често съм ви чувал да казвате, като в бълнуване насън: "Който дяла мрамор, за да извае душата си в камъка, е по-възвишен от оня, който оре земята.

И който улови небесната дъга и я втъче в платното в подобие на лик човешки, е по-голям от оня, който прави сандали за нозете ни."

Но аз ви казвам, и не насън, а в дневно бдение, че вятърът не говори по-нежно на исполинския дъб, отколкото на най-малката от земните тревици

и само оня е възвишен и голям, който превърне гласа на вятъра в песен, пречистена с любов.

Трудът е любов, добила видим образ.

И ако работиш не с любов, а с неприязън, по-добре остави работата си, седни при дверите на храма и проси милостиня от ония, що вършат работата си с любов.

Защото, ако печеш хляб, но равнодушно, то той горчив ще бъде и ще засища глада на човека едва наполовина.

И ако мачкането на гроздето в лина ти е омразно, тук омерзение ще влее във виното отрова.

И ако пееш като ангелите, ала не влагаш обич в песента си, ще правиш хорските уши глухи за гласовете на деня и на нощта.

За радостта и скръбта

ТОГАВА ЕДНА ЖЕНА помоли:

- Кажи ни за Радостта и за Скръбта.

А той в отговор и рече:

- Вашата радост е вашата скръб, само че без маска.

Същият извор, от който блика смехът ви, често е пълен с вашите сълзи.

И как ли би могло да бъде инак?

Колкото по-дълбоко дълбае скръбта в душата ви, толкова повече радост може да вмести тя.

Писаната паница, от която пиете виното си, не е ли била опалена в грънчарска пещ?

И лютнята, която весели духа ви, не е ли била дърво, дялано и дълбано с остър нож?

Когато се радвате, вгледайте се дълбоко в сърцето си и ще видите, че същото онова, което ви е носило скръб, сега ви носи радост.

Когато сте скръбни, отново се вгледайте в сърцето си и ще видите, че плачете от онова, от което сте ликували.

Чули сте да казват: "Радостта е по-велика от скръбта", а от други сте чували: "Не, скръбта е по-велика."

Но аз ви казвам, че двете са неделими.

Те идат заедно, и когато едната седи с вас на трапезата ви, помнете, че другата е заспала на леглото ви.

Наистина вие висите като везни помежду радостта и скръбта си.

Само когато сте празни, сте в покой, в равновесие.

Но ако ковчезникът ви вземе, за да отмери злато и сребро, то радостта или пък скръбта ви без друго се надигат или спадат.

За къщите

ТОГАВА ИЗЛЕЗЕ НАПРЕД ЕДИН ЗИДАР и го помоли:

- Кажи ни за къщите.

А той в отговор им рече:

- Преди да си градите дом от вар и камък зад градските стени, постройте си от блянове убежище в пущинака.

Защото не само вие имате нужда да се завръщате на свечеряване в жилището си - това е потребно и на странника във вас, далечния, навек уединения.

Вашата къща е ваше по-голямо тяло.

Тя расте на слънцето и спи в нощната тишина, но нейният сън не е без сънища. Нима къщата ви не сънува? И нима насъне не напуска града, за да отиде до дъбравата и хълма?

Желал бих щото да можех да сбера къщите ви в шепа и като сеяч да можех да ги пръсна из полето и леса.

Желал бих щото долините да са улици, а зелените лъки - алеи, та да се търсите един друг из лозята и дрехата ви да се пропие със земното ухание.

Но всичко това сега не ще се изпълни.

Дедите ви са се били събрали на едно място от страх. И този страх ще трае още малко. Още малко градските стени ще отделят огнищата от полята.

Ала кажете, люде Орфалезки, какво имате в къщите си? Какво пазите толкова, та ги заключвате и залоствате?

Имате ли мир - ведрия порив, който би разкрил силата ви?

Имате ли спомени - светещите сводове от връх до връх в ума?

Имате ли красотата, която води сърцето от вещите, правени с дърво и камък, към свещената планина?

Кажете, имате ли в къщите си това?

Или имате само разкош и жажда за разкош - този натрапник, който крадливо се вмъква в дома ви и първо е гост, после домакин, а ней-сетне господар?

Да, той става укротител и с примамка и камшик усмирява по-висшите ви желания и ги кара да играят по волята му.

Макар ръцете му да са коприна, сърцето му е от желязо.

Той ви приспива, а после застава до леглото ви и се гаври с достойнството на плътта.

Той се подиграва със здравия ви разум и естествените ви сетива и ги полага в сено, като чупливи грънци.

Наистина жаждата за удобства и разкош убива страстта на душата и после ехидна върви с погребалното и шествие.

Но вас, чада на простора, безпокойни и в покоя, вас не ще ви уловят в капан и не ще ви опитомят.

Вашата къща ще бъде не котва, а мачта.

Тя ще бъде не ципицата слуз, покрила раната, а клепачът, който пази окото.

Не ще прибирате крилете си, за да преминете през портата, не ще навеждате глава, за да не я ударите в тавана, не ще се боите да дишате, за да не се напукат и срутят стените.

Не ще живеете в гробници, строени от мъртвите за живите.

И макар да е величествена и великолепна, къщата ви не ще скрива тайната ви, нито ще съдържа копнежа ви.

Защото безграничното у вас обитава в дом, чийто покрив е небосводът, чиято врата е утринната мараня и чийто прозорци са песните и покоя на нощта.

За дрехите

ТОГАВА ТЪКАЧЪТ помоли:

- Кажете ни за Дрехите.

А той отвърна:

- Дрехите скриват много красота, ала не скриват грозотата.

И макар да търсите в одеждите свободата да сте насаме, може да намерите в тях верига и ярем.

Желал бих щото да можехте да срещате слънцето и вятъра повече с плът и по-малко с дреха.

Защото дъхът на живота е в слънцето, а ръката му - във вятъра.

Чул съм ви да казвате: "Дрехите, които носим, ги е тъкал северния вятър."

А аз ви казвам: да, северният вятър,

но стан му е бил срамът, а вътък и основа - слабостта.

И когато той е свършил работата си, се изсмял в гората.

Едно помнете - сванът е щит срещу нечестивото око.

Ала когато вече няма да има нечестивост, сванът не би ли бил окови и омърсяване на мисълта?

И друго запомнете - сладост е за земята да я гаят босите ви нозе, а мечтата на ветрите е да си играят с косите ви.

За купуването и продаването

ТОГАВА ЕДИН ТЪРГОВЕЦ се обади:

- Кажете ни за Купуването и Продаването.

А той му рече:

- Земята ви дава плодовете си и вие нямаше да сте в нужда, ако само знаехте как да си напълните шепите.

В размяната на даровете земни ще намерите доволство и обилие.

Ала ако размяната не е извършена с любов и блага справедливост, тя би отвела едного до лакомия, а другиго до глад.

Когато на тържището вие, труженици на морето, на нивите и лозята се срещнете с тъкачите, грънчарите и билкарите, то заедно призовете духа на земята, да дойде сред вас и да освети теглилките ви и сметките, които отмерват ценност за ценност.

И не оставяйте яловоръките да ви се месят в сделките, защото те ви дават голи думи срещу труд.

На такива люде казвайте:

- Елате с нас на нивата или излезте с братята ни в морето и хвърлете мрежите.

Земята и водите ще бъдат щедри и към вас, както са към нас.

Но ако дойдат певците, танцовачките и музикантите - купувайте си и от техния дар.

Защото те също са събирачи на плод и благовония и онова, което ви поднасят, макар и изтъкано от блянове и сън, е дреха и храна за душите ви.

И преди да си тръгнете от тържището, погрижете се никой да не си отива с празни ръце.

Защото духът на земята няма да спи в мир върху ветровете, докато нуждата и на най-низшия сред вас не бъде удовлетворена.

За престъплението и наказанието

И ТОГАВА ЕДИН ОТ ГРАДСКИТЕ СЪДИИ излезе напред и помоли:

- Кажи за Престъплението и Наказанието.

А той отвърна с думите:

- Когато вашият дух се отдели и тръгне да броди с вятъра, тогава вие, сами и неозаптени, правите зло на другите, а така и на себе си.

И поради това извършено зло ще трябва доста време да хлопате нечути на портата на блажените.

Божественото ви Аз е като океана -
извечно и неомърсено.

То като въздуха извисява крилатите.

Божественото ви Аз е като самото слънце -

не пълзи в къртичините и не търси змийските дупки.

Но Божественото ви Аз не обитава във вас само.

Във вас има още много от човека и много във вас още не е човек,
а незрящо джудже, което върви насън в мъглата и дири пробуда.

Но да ви кажа за човека във вас.

Защото не Божественото ви Аз и не пигмеят в мъглата, а човекът във вас е този, който познава престъплението и наказанието за него.

Чувал съм ви да говорите за някой съгрешил така, сякаш той не е един от вас, а е чужд вам и натрапник във вашия свят.

Но аз ви казвам, че както святите и праведните не могат да се издигнат над най-висшето, което е във всеки от вас,

така и грешниците и слабите не могат да паднат по-ниско от най-низкото, което също е във вас.

И както листът не пожълтява самичък, а с мълчаливото знание на цялото дърво,

тъй и злосторникът не върши зло без тайното съгласие на всинца ви.

И вие вървите заедно в шествие към своето Божествено Аз.

Вие сте пътят, вие сте и пътниците.

И ако някой от вас се препъне и падне, той пада като предупреждение за онези, които идат след него, че има камък.

Да, той пада и поради това, че вървящите отпреде му, които, макар и по-бързи и по-уверени в нозете, не са отместили камъка от пътя.

И това помнете, макар то да ляга тежко на сърцата ви:

убитият също ще дава сметка за убийството,

ограбеният не е без вина за постигналия го грабеж.

Праведният не е невинен за делата на кръвника,

неопетненият не е чист от деянията на злия.

Да, нерядко виновния е жертва на пострадалия

и много често осъденият мъкне бreme вместо безукорния и непоқварения.

Не можете да разделите правите от кривите и злите от добрите,

защото те стоят наедно пред лика на слънцето, тъй както бялата и черната нишка са втъкани в едно.

И когато се скъса черната нишка, тъкачът трябва да огледа цялото кросно, дори да види дали станът му не къса.

И ако някой иска да осъди невярната съпруга,

то нека той постави на везните и сърцето на съпруга и да премери душата му с всякакви мерилки.

И който иска да нашиба с камшици сквернословника, то нека той се вгледа и в сърцето на обидения.

И ако някой иска да накаже в името на благочестието и замахне с брадвата по хилавото дърво, то нека той погледне корените;

истина ви казвам, той ще намери корените и на доброто, и на злото, на плодното и на безплодното, сплетени в едно в безмълвната гръд на земята.

А вие, съдии, които искате да съдите право,

каква присъда ще издадете на тогова, който, макар и честен по плът, е крадец по дух?

И с каква казън ще накажете оногова, който убива плътта, но сам е убит духом?

И как ще съдите тогова, който постъпва като измамник и подтисник, ала сам е подтиснат и ограбен от живота?

И как ще накажете ония, чиито угризения надвишават тяхното злотворство?

Понеже не е ли съдът на съвестта най-висшата проява на закона, на който драговолно служите?

Ала вие не можете нито да докарате угризения на невинния, нито да облекчите с тях сърцето на виновния.

Съвестта иде неканена посред нощ и буди хората, за да се вгледат в себе си.

А вие, които търсите да разберете правдата, как бихте го постигнали, ако не огледате всички дела на ярка светлина?

Само тогава ще узнаете, че правият и падналият са един и същ човек, застанал в здрача помежду нощта на пигмейското си Аз и деня на божественото си Аз.

И че камъкът, който увенчава фронтона на храма, не е по-високо от най-ниско положения камък в основите на храма.

За законите

ТОГАВА СТАНА ПРАВНИКЪТ и рече:

- Кажи ни за Законите, учителю.

А той отвърна:

- Обичате да правите закони,
но още повече обичате да ги престъпвате.

Като децата на брега на океана вдигате замъци от пясък със старание,
та после да ги сринете със смях.

Ала докато градите пясъчните си кули, океана докарва още пясък на брега и когато после ги рушите, той се смее с вас.

Истина ви казвам, океанът винаги се смее с невинните.

Ала какво да кажем за ония, за които животът не е океан и човешките закони не са пясъчни кули,

но за които животът е скала, а законът - длето, с което искат да я издялат по свой образ и подобие?

Какво да кажем за хромия, комуто танцувачът е омразен?

Какво да кажем и за вола, комуто яремът е мил и комуто лосът и горският елен се струват диви скитници?

Какво да кажем и за старата змия, която вече не може хвърля кожата си и вика на всички по-млади "голи безсрамници"?

И какво да кажем за оногова, който пръв пристига на сватбено пиршество, но когато си тръгне, преял и препил, говори, че гуляите са скверни и всеки гуляйджия тъне в грях?

Какво да кажем за всички тях? - Само това, че те също стоят в светлината на слънцето, но са му обърнали гръб?

Те виждат само сенките си и сенките им са закон за тях.

А какво е за тях слънцето? - Нищо друго освен този, който хвърля сенките.

Каква полза, ако признаваш законите, но само лазиш и търсиш сенките им по земята?

Ако вие ходите с взор към слънцето, няма ще ви възпрат никакви си сенки по земята?

Вие, които се носите с крилете на вятъра, няма никакъв си ветропоказател ще ви сочи пътя?

Какъв човешки закон ще ви възпре, ако строшите ярема си? - Стига да не го строшите о вратата на нечий затвор.

От какви закони ще се боите, ако танцувате? - Стига да не се препъвате о нечий вериги.

И кой ли би ви повел на съд, ако разкъсате дрехата си? - Стига да не я захвърлите на пътеката на някого.

О, люде орфалезки, можете да заглушите тъпана и можете да скъсате струните на лирата, но кой може да каже на чучулигата: "Не пей!"?

За свободата

ТОГАВА ОРАТОРЪТ му рече:

- Кажи ни за свободата.

А той отвърна:

- На градските порти и край вашите огнища съм ви виждал да се изтягате и да се кланяте на волността си,

както роби се кланят пред тирана и го прославят, макар да ги затрива.

Да, дори в сумрака на храма и в сянката на крепостта съм виждал и най-волните сред вас да носят свободата си като ярем и пранги.

И моето сърце кървеше в мен; защото можете да бъдете свободни само когато дори желанието ви да сте на воля стане за вас хомот и когато престанете да говорите за свободата си като за цел и крайно достижение.

Защото ще сте истински свободни не когато в дните ви липсва грижа, а в нощите ви - нужда или скръб,

но когато всички те опасват живота ви и въпреки това вие се издигате над тях, голи и необвързани.

Но как ще се издигнете над дните и нощите си, ако не строшите веригите, с които в утрото на своето съзнание сте оковали часа на своето пладне?

И наистина, това, което наричате свобода, не е ли най-яката от веригите ви, макар брънките и да сияят на слънцето и да ви заслепяват?

И какво ще трябва да захвърлите, за да станете свободни, ако не част от себе си?

И ако тогава трябва да отхвърлите несправедлив закон,
то този закон е бил написан със собствената ви ръка на вашето чело.

Не ще можете да го изличите, дори да изгоряхте всички кодекси или да умиете челата на съдиите си с всичката вода на морето.

И ако трябва да свалите от трона някой деспот, първо разрушете трона му, издигнат вътре в самите вас. Защото как би могъл тиранът да владее над гордите и свободните, освен ако в собствената им свобода няма тирания и в собствената им гордост - срам?

И ако трябва да отхвърлите грижа, тази грижа сте си я избрали вие, никой не ви я е стоварвал на гърба.

И ако трябва да се отървете от някакъв страх, този страх е заседнал в сърцето ви, не е в ръката на оногова, от когото се боите.

Истина ви казвам, всички тия неща се спотайват във вас в постоянно единение - желаното и страховитото, отблъскващото и лелеяното, преследваното дълго и със страст и онова, което не можеш да избегнеш.

Тия неща са вътре във вас като светлини и сенки, сдвоени, слети.

И когато сянката избледнее и престане да е сянка, светликът, който е останал, става сянка на друга светлина.

Така и вашата свобода - отърси ли веригите си, самата се превръща във вериги на друга, по-голяма свобода.

За страстта и разума

ТОГАВА ЖРИЦАТА отново се обади и му рече:

- Кажи ни за Страстта и Разума.

А той отвърна с думите:

- Душата ви често бива бойно поле, на което разумът и разсъдъкът ви се сражават със страстта и охотата ви.

Желал бих щото аз да бъда миротворецът на разногласията в душата ви, за да превърна дрязги и вражди в единство и съзвучие.

Но как бих могъл сам да сторя туй, ако самите вие не поискате да станете такива миротворци и не възлюбите естеството си?

Защото разумът и страстта са кормилото и платната на вечната страница - душата.

Ако се скъсат платната ви, ако се строши кормилото ви, вие можете само да се носите по вълните без посока или да заседнете наред море.

Защото разумът ви, станал самовластен, смразява само полета, а пък бушуващата страст, оставена на себе си, е пламък, който изтлява скоро.

Затова оставете душата си да издигне разума до висините на страстта, за да запее; и нека оттам направлява страстта ви с мъдрост, та страстта да преживее своето катадневно възкресение и като феникс да се въздигне изсред пепелта.

Желал бих щото да приемете разсъдъка си и охотата си, тъй както бихте приели с любов двамина драги гости у дома си.

Нали не бихте почели единия гост повече от другия? - Защото, който тачи повече единия, изгубва вярата и любовта и на двоицата.

И всред хълмите, когато сядате на сянка и хлад под белите тополи и вдъхвате ведрия мир на далечните ливади и поля, нека сърцето ви си каже мълком: "Бог пребъдва в разума."

Ала когато дойде буря и грозен вятър разтресе гората, а мълнии и гръмотевици прогласят величието на небето, тогава позволете на сърцето си да изговори с трепетна боязън: "Бог радее в страстите."

И тъй като сте полъх в Божиите селения и трепетен листец в божия лес, и вие трябва да пребъдвате в разум и да радеее в страст.

За болката

ТОГАВА ЕДНА ЖЕНА проговори и му рече:

- Кажи ни за Болката.

А той отвърна:

- Вашата болка е строшаването на черупката, която сковава вашето прозрение.

и както плодната костилка се пропуква, за да може сърцето и да види слънцето, така и вие трябва да познаете болката.

А ако можете да се дивите в сърцето си пред чудесата на битието, то болката ви ще е не по-малко дивна от радостта ви.

Тогава ще приемете в сърцето си слънцето и леда, росата и сланата, така както приемате годишните времена, които преминават над нивята ви.

И ще имате бодрост и утеха през зимите на вашата скръб.

Защото голяма част от болката си вие си избирате сами.

Тя е горчива отвара, с която лечителят във вас цери от болести духа ви.

Затова имайте вяра на лечителя и пийте неговия лек безропотно и кротко,

защото ръката му, макар и тежка, и корава, е в нежната десница на Незримия

и чашата, която ви поднася, макар да гори устните ви, е направена от глината, която Грънчарят е размеквал със своите свети сълзи.

За себепознанието

А ЕДИН МЪЖ се обърна към него с думите:

- Кажи за Себепознанието.

А той в отговор му рече:

- Сърцата ви узнават в тишината потайното на дните и на нощите,

Ала ушите ви жадуват да познаят наученото от сърцата ви.

Не бихте ли научили в слова това, което в мислите си винаги сте знаели?

Нима не бихте пипнали с ръка оголената плът на своите сънища?

И е добре, че бихте го направили.

Скритото изворче в душата ви се мъчи да избликне и да забълбука към морето.

Съкровището, закопано в дълбините, копнее да се изяви, да заблести пред вашите очи.

Ала не искайте кантар да претеглите незнайното имане.

Не се мъчете да измерите дълбоко ли е вашето познание ни с прът, нито пък с връв-отвес.

Защото същността ви е море безкрайно и неизмеримо.

Не казвайте, че сте открили истината, а казвайте: "Открил съм истина една."

Не казвайте, че сте открили пътеката на душата, а казвайте: "Срещнах душата - тя вървеше по моята пътека."

Защото душата върви по всички пътеки.

Душата не върви по права линия, нито се източва като тръстика.

Душата се разлиства като лотосов цвят с неизброими венчелистчета.

За учението

ТОГАВА ЕДИН УЧИТЕЛ го помоли:

- Кажи ни за Учението.

А той изрече:

- Никой човек не може да ви открие нищо освен това, което дреме в полусън, заложено във вас.

Учителят, който се разхожда в сянката на храма, сподирян от учениците си, не им дава толкова от мъдростта си, колкото от своята вяра и любов.

И ако той наистина е мъдър, не те поканва в сградата на своето познание, а те отвежда до предверието на твоя собствен ум.

Звездоброецът ще ти разкрие колко знае за небесните простори, ала не може да ти предаде познанието си.

И музикантът може да ти пее в ритъма, който изпълва пространството, ала не може да ти предаде нито ухо, което улавя ритъма, нито пък глас, в който да отекне.

А този, който познава науката за числата, може да ти разкаже за мерките и теглилките, ала не може да те посвети в тях.

Виденията на едного не дават крилата си другиму.

И както всеки от вас застава сам пред Божието познание, така и всеки от вас трябва да е сам в познанието си за Бога и в разбирането си за земята.

За приятелството

ЕДИН МЛАДЕЖ помоли:

- Кажи ни за Приятелството.

А той отвърна с думите:

- Приятелят ти е отговор на нуждата ти.

Той е твоята нива, където сееш с любов и жънеш с благодарност.

Той ти е трапеза и огнище,

ти идеш при него да се заситиш и да намериш мир.

Когато приятелят ти говори от сърце, не се боиш да изразиш както твоето съгласие, така и твоето несъгласие.

Но ако приятелят ти мълчи, ти непрестанно се вслушваш в сърцето му;

защото в приятелството всички мисли, всички желания, всички надежди се раждат и споделят с безмълвна радост.

Когато се отделяш от приятеля си, не скърбиш;

защото онова, което най-много харесваш в него, бива по-ясно в отсъствието му, както планината се вижда на катерача по-ясна откъм полето.

И нека в приятелството няма друга цел освен вглъбяването на духа.

Понеже любовта, която търси друго освен разкриване на собственото си тайнство, не е любов, а хвърлена напразно рибарска мрежа.

Най-доброто у теб да бъде за приятеля ти.

Ако той иска да познае водите на прилива ти, нека познае и отлива ти.

Какво ти е сторил приятелят ти, та го търсиш да убиете времето?

Търси го да изживеете времето.

Нему е дадено да удовлетвори нуждата ти, не да запълни празнотата ти.

И в сладостта на приятелството нека има смях и споделена радост.

Защото в росата на дребните радости сърцето намира утрото си и с нея то се ободрява.

За говоренето

А ЕДИН УЧЕН се обади:

- Кажи ни за Говоренето.

А той отвърна с думите:

- Когато говорите, преставате да бъдете в мир с мислите си;

и когато не можете да понасяте самотата на сърцето си, живеете с устата си и звукът на устните ви е разтуха и развлечение.

Ала говоренето често убива наполовина мисълта.

Защото мисълта е птица във висинето, но хваната в клетката на думите, тя може да разпери криле, но не може да литне.

Има и такива между вас, които търсят бърбивия, понеже ги е страх да останат насаме със себе си.

Тишината на самотното съзерцание разголява същността им, а те искат да избягнат тази гледка.

Има хора, които, като говорят, непреднамерено, без умисъл, разкриват истина, която те самите не съзнават.

Има и такива, които носят истината в себе си, ала не я изричат с думи.

В гърдите на такива люде духът обитава в хармония и тишина.

Когато срещнеш приятел на пътя или на тържището, остави духа ти да движи устните и да води езика ти.

Нека гласът в твоя глас говори на ухото в неговото ухо.

Защото душата му ще съхрани правдата на сърцето ти, така както остава споменът за вкуса на хубавото вино,

когато цветът му отдавна е забравен и от съда му няма и помен.

За времето

ТОГАВА ЗВЕЗДОБРОЕЦЪТ помоли:

- Учителю, кажи за Времето.

А той отвърна:

- Искате да мерите безпределното безмерно време.

Искате да си гласите стъпките и даже да насочвате духа си по часове и по годишни времена .

Искате да направите от времето поток и да седите на брега да гледате течението.

Но онова у вас, което е над времето, съзнава вечността на битието и знае, че вашето вчера е само днешният ви спомен, вашето утре – днешната мечта.

И онова, което пее или е в съзерцание у вас, още витае в оня първи миг, разпръснал звездите из пространството.

Кой от вас не чувства, че в него силата на любовта е безгранична?

И все пак кой не чувства как същата тая безкрайна любов е уловена в духа му и не тече от любовна мисъл към любовна мисъл, от любовно дело към любовно дело?

И времето не е ли като любовта - безкрайно, неделимо?

Щом в мисълта си трябва да размервате времето на пролети и есени и на лета и зими, то всяко годишно време нека обема останалите в себе си и нека днешният ви ден обгърне миналото в спомен, а бъдещето - в блян.

За доброто и злото

ТОГАЗ ЕДИН ОТ ГРАДСКИТЕ СТАРЕИ продума и му рече:

- Кажи ни за Доброто и за Злото.

А той отвърна:

- Мога да ви говоря за доброто във вас, ала за злото - не.

Какво е злото, ако не добро, измъчено до смърт от глад и жажда?

Истина ви казвам, когато доброто във вас изгладнее, то дири храна и в най-тъмните пещери, а когато жажднее, пие даже от застоялата вода.

Вие сте добри, когато сте едно със себе си.

Ала когато не сте едно със себе си, не казвам, че сте зли.

Дом, запуснат, още не е свърталище - той е само запуснат дом.

И кораб без кормило може да плава без посока между опасни рифове и пак да не потъне.

Добри сте, когато гледате да дадете от себе си.

Ала не сте зли, когато дирите за себе си печалба.

Понеже, когато дирите печалба, вие сте като корен, който се впира в майката-земя и суче от гърдата и.

Нима може плодът да каже на корена: "Бъди като мен, зрял, пълен със сладост, пращящ от изобилие!"

Защото нужда на плода е да раздава, тъй както е потребност на корена да получава.

Добри сте, когато сте напълно будни в своята реч.

Ала не сте зли, когато сте в унес летаргичен, а езикът ви пелтечи.

Защото дори спънатата реч укрепва слабия език.

Добри сте, когато крачите непоколебимо към целта си,

ала не сте зли, когато кретате към нея.

Понеже дори хромите не кретат заднишком.

Но вие, здравите и правите, гледайте да не куцате пред хромите от зле разбрана милост.

Добри сте в най-различни свои битности и не сте зли, ако не сте добри,

само сте мудни и лениви.

Жалко, сръндакът не ще научи костенурката на бързина.

В копнежа по исполинската ви същност е вашето добро, а този копнеж е жив у всинца ви.

Ала у някои този копнеж е порой, потекъл мощно към морето, повлякъл тайните на хълмове и дивни горски песни,

докато у други е река, загубила се в лъкатушни разливи и застояла, още недостигнала брега.

Но нека устремения не пита бавния: "Защо така едва-едва се мъкнеш?"

Понеже истински добрия не пита голия: "Къде е дрехата ти?", нито бездомния: "Какво е сполетяло твойта къща?"

За молитвата

ТОГАВА ЖРИЦАТА му рече:

- Кажи ни за Молитвата.

А той отвърна с думите:

- Молите се в нужда и униение;желал бих щото също да се молехте в преизобилието на радостта си и в дните си на сита благодат.

Какво е молитвата, ако не разтварянето ви в живия ефир?

Ако вам е утеха да изливате тъмата си в безкрая, не би ли ви било радост да излеете и зарите на сърцето си?

И ако можете само да ридаете, когато душата ви позове за молитва, тя трябва да ви подтиква отново и отново, докато накрая, през сълзи се засмеете.

Когато се молите, се извисявате в небесата, за да срещнете там молещите се в същия час, които не бихте срещнали иначе освен в молитва.

Нека вашето възлизане в храма на незримото бъде екстаз и сладостно общение.

Защото, ако влезете в храма без друга цел, освен да просите, не ще получите;

и ако влезете в него и паднете ничком само за да се смирите, не ще бъдете възвисени;

нито дори ако влезете да просите за благо на други, молбата ви ще бъде чува.

Достатъчно е туй, че сте възлезли в храма на незримото.

Не мога да ви уча на слова молитвени.

Бог не чува думите ви, освен когато сам говори с вашата уста.

Нито мога да ви науча на молитвата на планините, лесовете и морята.

Но вие, техни синове и дъщери, ще намерите молитвата им в своите сърца

и вслушате ли се в покоя на нощта, ще чуете как мълком те се молят:

"Господи, който си ни същина крилата,
волята в нас е волята твоя,
пожеланието ни е желанието твое,
в нас подбудата ти нощите твои
превръща в дни, едносъщо твои.
Не можем да молим за нищо, понеже ти знаеш
нуждите ни, преди още да са се зародили в нас.
Ти си нуждата ни, и ако ни даваш повече от себе си,
даваш ни всичко."

За наслаждението

ТОГАВА ЕДИН ОТШЕЛНИК, който слизаше в града веднъж в
годината, излезе и помоли:

- Кажете за Наслаждението!

А той в отговор му рече:

- Наслаждението е химн на свободата,
ала не е самата свобода.

То е разцъфтелите желания,

ала никак не е техен плод.

То е глъб, зовяща висинето,

ала нито е дълбина, ни вис.

То е птица, уловена в клетка,

както се възземва на криле

ала не е празното пространство

оградено в клетката от тел.

Свята истина изричам вам -

наслаждението е химн на свободата!

И аз с радост бих ви го изпял, с препълнено сърце,

ала не бих желал да погубите сърцата си

в упоението на този химн.

Някои от вашите младежи търсят наслаждението, сякаш то е всичко, и
си навличат осъждане и упрек.

Но аз не ги упреквам и осъждам; желал бих щото още да го търсят.

Защото ще намерят насладата, ала не само нея;

седем са сестрите и дори най-малката сред тях е по-красива от
насладата.

Чували ли сте за оногова, който ровел в земята за корени, а изровил
съкровище?

А някои от вашите старей си спомнят наслажденията на младостта си
със съжаление - като злини, извършени в пианство.

Но съжалението е мъгла за ума, не очищение за него.

По бих желал да си припомнях за наслажденията с благодарност, както се помни жътвата на лято.

Но ако съжалението е утеха тям, нека съжаляват.

А има и такива между вас, които нито са млади, за да търсят, нито стари, за да си припомнят;

и в своя страх те си отказват всички наслаждения, за да не оскърбят духа и да не го пренебрегнат.

Но и във въздържанието има наслаждение.

Така и те изравят съкровище, макар с треперещи ръце да рият за корени земята.

Ала кажете, кой би могъл да оскърби духа?

Нима славеят оскърбява тишината на нощта или светулката - звездите?

И нима вашият пламък или вашият дим обременяват вятъра?

Какво си мислите - че духът е зеленясъл вир, който ще размътите с тояга?

Често пъти, отказвайки си наслаждение, вие само сбирате желанието в подмолите на съществуването си.

Кой знае - ами ако онова, което днес ви се струва пропуснато, изчаква утрото?

Дори тялото ви знае своето наследство и права и не се оставя да го мамите.

А вашето тяло е арфата на душата ви -

от вас зависи да произведете сладкоструен глас или скрибуцане.

Ала сега се питате в сърцата си: "Как да различим доброто наслаждение от лошото?"

Идете на полето и в градините и научете, че наслаждение за пчелата е да събира мед от цветето,

но и че наслаждение за цветето е да отдава на пчелата своя мед.

Защото за пчелата цветето е извор на живот,

за цветето пчелата е вестител на любов,

ала и за двете, за пчелата и за цветето, да дават и да получават наслаждение, е нужда и екстаз.

О, люде орфалезки, бъдете в наслаждението си като цветята и пчелите.

За красотата

ЕДИН ПОЕТ му рече:

- Кажи за Красотата.

А той отвърна:

- Къде ще търсите красота и де ще я намерите, ако самата тя не е ваш път и ваш водач?

И как ще заговорите за нея, ако самата тя не изтъче речта ви ?

Печалните и оскърбените ще кажат: " Красотата е мила и нежна.

Тя ходи помежду ни като млада майка, полусвенлива в своята дивна слава."

А силните в сърдечна страст ще кажат: "Не, красотата е могъщо нещо - внушава страх.

Тя като ураган тресе земята под нозете ни и свода над главите ни."

Някои с изнурен и морен дух ще кажат: "Красотата е тих мек шепот и мълви в духа ни.

Гласът и гасне в нашите мълчания подобно блед светлик, затрепнал в страх от сянката."

А неспокойните по дух ще кажат: "Тя викаше към нас от планините - гласът и бе тропот на копита, плющене на крила и лъвски рев."

А стражата към полунощ ще каже: "На изток зазорява красотата."

По пладне пътникът и труженикът казват: "Видяхме я - надвесила се бе над земята от чардаците на залеза."

Затрупаните в сняг ще кажат зиме: "Тя иде с пролетта, подрипвайки от хълм на хълм."

Жетварките през зноен ден ще кажат: "Видяхме как танцува с листопада със скрежна диадема в косата."

Всичко това сте казвали за красотата,
ала на дело сте говорили за свои незадоволени нужди.

Но красотата е не нужда, а екстаз.

Не е уста, пресъхнала от жажда,
ни празна длан, протегната за залък,
а е сърце възпламнало и тръпно,
обаян дух, когато тъне в неџа.

Тя не е образ, който ще видите, нито песен, която ще чуете -
а по-скоро е образ, който виждате, даже и със затворени очи, и песен,
която чувате, даже и със запушени уши.

Тя не е мъзгата в набраздената кора, нито крилото, сраснало се с нокът,

по скоро е вечно цъфтяща градина и вечният полет на ангелски рояк.

О, люде орфалезки, красотата е животът, разбулил свџтия си лик...

Но вие сте и животът, и воалът.

Красотата е вечността, съзерцаваща се в огледало...
Но вие сте и вечността, и огледалото.

За религията

И ЕДИН СТАР ЖРЕЦ помоли:

- Кажете ни за Религията.

А той в отговор му рече:

- Нима днес говоря за нещо друго?

Не е ли религията всяко дело и всеки помисъл -

а и онова, което не е нито дело, нито помисъл, а чудо и удива - и те бликат в душата дори когато ръцете дялат камък или тъкат платно.

Кой може да отдели вярата си от работата си и своето упование от своето призвание?

Кой може да просне пред себе си часовете и да ги раздели с думите: "Това е за Бог, това е за мен; това е за душата ми, а онова - за тялото ми"?

Всичките ви часове са крила, размахани в простора, и всеки мах е по една от същностите ви.

Който носи добродетелта си като празнична дреха, по-добре гол да ходи.

Вятърът и слънцето няма да пробият дупки в кожата му.

А който се води по общото понятие за нравственост, затваря потайната си птичка в клетка.

Но волната песен не излиза от решетки.

И тоя, за когото поклонението е прозорец - да го отвориш и пак да го затвориш, - той още не е бивал в обиталището на душата си, чиито прозорци са разтворени от зори до зори.

Дневните ви творения са ваш храм и ваша религия.

Затова, когато влизаш в храма, вземи всичко свое със себе си.

Вземи плуга си и наковалнята си, вземи млата и лютията си -

нещата, които си създал от нужда или за разтуха.

Защото в упоението си не можеш да се вдигнеш над постигнатото, нито да паднеш под загубеното.

И вземи със себе си останалите люде:

защото в поклонението не можеш да полетиш по-високо от надеждите им, нито да се смириш под отчаянието им.

И ако искаш да познаеш Бог, не почвай да гадаеш.

По-добре се огледай наоколо и ще видиш как той си играе с децата ти.

Огледай се и ще видиш как той върви по облака и как посяга с ярката светкавица или се спуска с рукналия дъжд.

И ще го видиш как се усмихва с цветята и как се вдига и маха с ръка в дърветата.

За смъртта

ТОГАВА АЛ-МИТРА проговори с думите:

- Сега искаме да попитаме и за Смъртта.

А той в отговор и рече:

- Искате да узнаете тайната на смъртта.

Но как ще я откриете, освен ако потърсите в сърцето на живота?

Очите на бухала, свикнали с тъмата, са слепи за дневна светлина и той не може да разбули тайната и.

И ако наистина желаете да видите духа на смъртта, широко отворете сърце, за да усетите живота.

Защото животът и смъртта са едно, като реката и морето.

В дълбините на вашето упование е тихото знание за отвъдното; и както семенцето под снега сънува, така и вашите сърца бленуват пролетта.

Вярвайте на сънищата си, защото в тях са дверите на вечността.

Страхът ви от смъртта е трепетът на овчаря, застанал пред владетеля, който ще положи ръка на рамото му в знак на почит.

Нима в боязънта си овчарят не се радва, че ще го почете самия цар?

И все пак в трепета не е на себе си.

Какво е да умреш, освен да се възправиш гол на вятъра и да се разтопиш в изгряващото слънце?

И какво е да спреш да дишаш, ако не да пуснеш своя дух на свобода от вечните му приливи и отливи, за да се въздигне, да се пръсне вредом и да дири, невъзпрепятстван, своя Господ - Бог?

Само когато пиеш от реката на мълчанието, ще можеш истински да пееш.

Когато стигнеш на върха на планината, тогава почва дивното изкачване.

И истинският танец се захваща, когато твоите кости потънат в прегръдките на вечната земя.

ПРОЩАВАНЕТО

И ЕТО ЧЕ настана вечерта.

А ал-Митра, пророчицата, каза:

- Благословени да са този ден, това място и духът ти, който ни говори.

А той в отговор и рече:

- Нима съм ви говорил?

Не бях ли аз слушател като вас?

После той слезе по стъпалата на храма, а хората го следваха. И стигна кораба си и застана на палубата.

И като се обърна с лице към множеството, извиси глас и каза:

- Люде орфалезки, вятърът ме зове на път.

Аз не съм припрян като него и все пак трябва да потеглям.

Ние, скиталците, залутани в самотни пътища, никога не осъдваме, където сме замръкнали, и никой изгрев ни не сварва, където сме оставени от залеза.

Дори когато земята е заспала, ние сме на път.

Ние сме семена на живото растение и стигнем ли до зрелост и сърдечна пълнота, оставяме се вятърът да ни разпръсне.

Кратки бяха дните ми сред вас, по-кратки са изречените думи.

Но ако слухът ви забрави моя глас и споменът за моята любов се изличи от паметта ви, то аз ще дойда пак -

да ви говоря от преливащо сърце и с устни, подвластни на духа.

Да, аз ще се завърна с прилива

и дори смъртта да ме е скрила и великото мълчание да ме е обвило навеки, аз пак ще търся път към вас.

И няма да го търся всуе.

А ако нещо от това, което ви казах, е истина, то тази истина ще се открие с още по-ясен глас и със слова, по-сродни на мисълта ви.

Аз заминавам с вятъра, о, люде орфалезки, но не за да потъна в пустота;

и ако този ден не засити вашата жад и моята любов, то нека той остане обещание за други, бъдни дни.

Всяка жад е преходна, но не и любовта човешка, нито желанието любовта да засити тая жад.

Знайте, че ще се върна от великото мълчание.

Мъглата, която се стеле призори, като искри в роса по нивите, се вдига в облак - после пада в дъжд.

И може би аз бях като мъглата.

В нощната тишина бродех из улиците и духом посещавах домовете ви

-
вашите сърца биеха с моето сърце, вашият дъх бе върху моето лице и аз познавах всинца ви.

Да, аз познах радостта и болката ви, вашите съновидения бяха и мои съновидения.

Но често бях сред вас като езеро сред планински грамади.

Оглеждах върховете ви и склоновете ви, дори летящите ята на мислите ви и вашите приоблачни желания.

До моето мълчание достигаше смехът на вашите деца - с потоците, и възделението на юношите ви - с реките.

Ала и влели се в дълбините ми, реките и потоците не спираха да пеят. И в мен се лееха води, по-сладки и от смях, по-силни и от възделение. то бе безкрайното във вас:

огромното човешко същество, в което сте само клетчици и фибри.

В неговото пение всичките ви песни са глух туптеж на закопняла гръд.

В този огромен човек и вие сте огромни - когато видях него, тогава видях вас и ви възлюбих.

Ала какви далечини може да стигне любовта извън това вселеношарие?

Какви видения, ожидания и помисли могат да надхвърлят полета и ?

Като дъб-великан, обсипан с ябълков цвят, е огромният човек във вас.

Неговата мощ ви свързва със земята, неговото ухание ви понася в простора, с неговата дълговечност сте безсмъртни.

Чули сте да се казва, че сте като верига, слаба като най-слабата си брънка.

Ала това е само половината истина. Вие сте и яки като най-яката си брънка.

Да ви претегляме чрез най-малкото от делата ви, е все едно да мерим мощта на океана с мимолетността на пяната му.

И да ви съдим по недостатъците ви, е все едно да обвиним годишните времена, че са непостоянни.

Да, вие сте като океана

и макар тежко заседнали кораби да чакат прилива край бреговете ви, и вие като океана не можете да ускорите своите приливи.

Вие сте и като годишните времена

и макар в зимата си да се отричате от пролетта, пак дремецата у вас пролет се усмихва насън великодушно.

Не мислете, че ви говоря тез неща, за да можете да си казвате един другиму: "Той ни похвали - вижда само доброто у нас."

Аз само изразявам с думи това, което сами вие знаете в сърцата си.

А какво е словесният израз, ако не само сянка на безмълвното познание?

Вашите мисли и моите думи са вълни от запечатаната памет, която съхранява спомена за нашето вчера

и за древните дни, когато земята не е познавала нито нас, нито себе си, и за нощите, когато земята се е тресяла и гърчела в смут.

При вас са идвали и мъдреци, за да ви дадат от мъдростта си. Аз дойдох, за да получа от вашата мъдрост:

и ето, намерих нещо повече от мъдрост.

Това е пламенният дух у вас, който все повече се разпалва и нараства, докато вие, неусетили растежа, се вайкате, че дните ви угасвали.

Това е животът, дирещ живот в тела, уплашени от гроба.

Тук гробове няма.

Тез планини и равнини са люлка и стъпало.

Като минавате край полето, където почиват прадедите ви, вгледайте се и ще видите себе си и децата си, наловени за ръце във весел танц.

Истина ви казвам, често сте блажени, без дори сами да го съзнавате.

При вас са идвали и люде, които със златни обещания към вярата ви са се домогвали до богатства, власт и слава.

А аз не съм ви обещава нищо, ала към мене бяхте и по-щедри.

Научихте ме силно да жадувам за живот;

и наистина, има ли по-голям дар за човека от това да превърнеш всичките му стремления в жадни попукани устни и целия му живот - в бликнал водоскок?

И в това е отдадената ми почест и награда -

че когато идвам при водоскока да пия, виждам в живата вода, че тя сама е жадна:

тя пие мене, докато я пия.

А някои ме вземаха за горд или пък плах, понеже не приемах нищо в дар.

Наистина от гордост аз не вземах, но само плата; дарът беше друго.

И макар да се хранех с диви плодове по хълмовете, когато вие ми предлагате трапези,

и макар да спях в преддверието на храма, когато вие с благост ми предлагате подслон,

нима не вашата любезна грижа за дните ми и нощите ми услаждаше залъка и загръщаше съня ми във видения?

Най-вече за това ви благославям:

че давате много, а сами не знаете, че давате.

Истина ви казвам, и милост, ако се огледа в огледало, става камък,

и добро дело, почне ли да се краси с гальовни имена, ражда и клетва, и анатема.

Други пък ме мислеха за надменен, опит от своята надменност.

Понеже казвахте: "Общува с дървесата на леса, но не и с людете.

Усамотява се по върховете и гледа на града отвисоко."

Истина е, че аз се качвах по високите места и ходех из усойте самичък.

Ала как иначе можех да ви видя освен от вис или от далнина?

И как бих могъл да се доближа, освен като отида по-далеко?

А трети между вас ме питаха, макар безмълвно, с думите:

"Страннико, страннико, влюбен в недостъпни висоти, защо живееш в планините, където орлите вият гнезда?"

Стремиш се към недостижимото!
Какви бури улавяш в мрежата си,
какви безплътни птици търсиш да улучиш в небесата?
Ела, бъди един от нас.

Слез, засити глада си с хляба ни и утоли жаждата си с виното ни."

В уединението на душите си изричаха те тез неща;
ала да бе уединението им истинско вглъбяване, те щяха да узнаят, че
търсех само тайната на радостта ви и на болката ви
и дирех - същ ловец - да уловя голямото и истинското ваше аз, което
броди в небесата.

Но бидейки ловец, аз бях и дивеч;
гончията самият бе подгонен.

Защото много от стрелите ми излитаха от тетивата, но политаха към
собствената гръд.

Летежът ми във висините бе пълзене.

Понеже, като разперех крилата си под слънцето, сянката им по земята
биваше костенурка.

А вярата ми беше и съмнение;

и често сам си слагах пръста в раната, за да усиля вярата във вас и да
добия знание за вас.

И с тази вяра и това познание сега ви казвам :

не сте затворени в телата си, нито привързани към къщи и към ниви.

Вашата истинска същност витае в планините и скита с ветрите.

Тя не е нещо, което използва слънце да се грее или пък се зарива в
земята да се крие,

а волен дух, обвил земята, заплавал из просторите.

Ако тези думи са ви мъгляви, не се мъчете да ги проясните.

Началото на всичко е смътно и мъгляво, но не и краят му;

а аз по бих желал да ме запомните като начало.

Животът и всичко, което е живо, се зачева в мъгла, а не в кристал.

А откъде да знаем - може кристалът да е само разсяла се мъгла?

Едно желая да запомните от мене:

това, което ви се струва най-немощното и най-смутеното във вас, на
дело е най-силното и най-решителното.

Нали тъкмо дъхът ви е издигнал и втвърдил костите ви?

И нали тъкмо сънят, който никой от вас не помни да е сънувал,
съгради вашия град и всичко в него?

Ако можехте да видите приливите и отливите на дъха, друго вече
нямаше да виждате,

и ако можехте да чуете шепота на съня, друго вече нямаше да чувате.

Но вие нито виждате, нито чувате, и това е добре.

Булото, което замрежда погледа ви, ще го вдигнат ръцете, които са го тъкали,

а глината, която запушва ушите ви, ще се продупчи от пръстите, които са я месили.

И ще прогледате,
ушите ви ще се отворят.

И няма да жалите, че сте били слепи, нито ще се вайкате за прежната си глухота.

Понеже в оня ден ще познаете скритата цел във всички неща
и ще благословите тъмнината, както благославяте и виделината.

И като каза всичко това, той се огледа и видя, че кормчията на кораба му стои с ръце въз руля и хвърля поглед ту към белите опънати платна, ту към далечината на безкрая.

- О, търпелив и многотърпелив е капитанът на кораба ми.

Вятърът духа и платната се издуват в ожидание.

Дори кормилото се моли да бъде завъртяно.

Но моят капитан безмълвно чака да завърша.

И моите моряци, които са чували рева на многогласните вълни, сега и мене слушат търпеливо.

Но няма повече да чакат.

Аз съм готов.

Поточето достигна до морето - великата ни майка пак ще притисне чедо до гръдта си.

Сбогом, люде орфалезки!

Денят изтече.

Той се затваря пред нас като водна лилия пред утрешния ден.

Коего ни се даде тук, ще съхраним, и ако то не стигне, тогава пак ще трябва да се съберем и да протегнем заедно ръце към благодетеля.

Помнете, че ще дойда пак при вас.

Още малко, и моето копнение ще събере прашинките и пяната за новото ми тяло.

Още малко, след миг покой във вятъра, и аз ще се родя от друго лоно.

Сбогом вам, люде, и на младостта прекарана сред вас.

Едва вчера се срещнахме насъне.

Вие ми пяхте в мойта самота и от копнението ви аз кула до небето съградих.

Ала сънят ни отлетя, видението свърши и вече не е утро и зора.

Дневният прилив се надига, нашата полубудна сънна нега се раздени до ярко знойно пладне и ние трябва да се разделим.

Ако привечер, в здрача на паметта, се срещнем пак, ще побеседваме, вие ще ми изпеете по-силна и проникновена песен.

А ако ръцете ни се срещнат в друго съновидение, ще вдигнем нова кула до небето.

И с тия думи даде знак на моряците и те веднага вдигнаха котва, отвързаха кораба от пристана и се понесоха на изток.

И вик се вдигна от народа, като че из едно сърце, понесе се в сумрака над морето и се разля подобно тръбен звук.

Само ал-Митра се бе смълчала и гледаше унесено след кораба, докато той изчезна в маранята.

Дори когато множеството се беше разотишло, тя още бе сама на вълнолома и спомняше в сърцето си словата:

"Още малко, след миг покой във вятъра, и аз ще се родя от друго лоно."